

Aan de vaste commissie
Sociale Zaken en Werkgelegenheid
van de Tweede Kamer der Staten Generaal

22 januari 2013

Cc Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Twee voorstellen tot wijziging van het voorstel van Wet versterking bestuur pensioenfondsen ('de Voorstellen')

Naar het oordeel van de Koepel van Nederlandse Verenigingen van Gepensioneerden ('KNVG') wordt in de Voorstellen – ten onrechte – geen rekening gehouden met de wijzigingen, die invoering van het reële contract (FTK/2) met zich brengt. De Voorstellen zijn geschreven op basis van de traditionele verhoudingen, zoals die binnen het pensioenfonds bestaan bij handhaving van het nominale contract. Die verhoudingen veranderen echter bij een pensioenfonds dat het reële contract invoert. Vooruitlopend op aanvullend commentaar dat KNVG in de loop van deze week zal indienen, behandelen wij in deze brief twee aspecten van het reële contract, waarmee in de voorstellen geen rekening is gehouden. Wij menen dat bij de behandeling van de Voorstellen daaraan goede aandacht dient te worden gegeven.

De zorgplicht

Als een pensioenfonds het reële contract (FTK/2) invoert, kan het ingevolge PW art.123 niet langer uitvoering geven aan een nominaal contract. Een keuze voor het reële contract heeft dus rechtsgevolgen voor werkgever(s), werknemers en pensioengerechtigden. Overleg over invoering van het reële contract leidt dus tot een precontractuele rechtsverhouding tussen deze drie geledingen; BW artikel 3: 12 brengt mee dat dan ook een gezamenlijk overleg plaatsvindt tussen deze drie partijen en dat zij bij dat overleg rekening houden met elkaars belangen. Gelet op het complexe en afwijkende karakter van het reële contract moet bij dit overleg sterk de nadruk vallen op de 'gelijkheidscompensatie', de bijzondere zorgplicht van de werkgever om – met begrip voor het tekort aan kennis en inzicht bij pensioengerechtigden - de mogelijke voor - en nadelen, als ook risico's van dit reële contract duidelijk in beeld te brengen. Een instemming van pensioengerechtigden dient te berusten op een 'informed consent.' Wat dat in concreto precies inhoudt, staat thans nog niet vast, maar de wet moet daar wel rekening mee houden en

Koepel van Nederlandse Verenigingen Van Gepensioneerden

daarvoor de nodige structuur en randvoorwaarden vaststellen. Een bespreking, die wij hierover binnenkort - naar wij verwachten - met AFM zullen hebben, zal ongetwijfeld meer inzicht geven in de richtlijnen die daarvoor gelden. De staatssecretaris heeft voorshands in haar Voorstellen nog geen rekening gehouden met deze rechtsplichten. De ervaringen, die worden opgedaan bij de 'trial runs' bijvoorbeeld bij Zorg en Welzijn, zijn nog niet beschikbaar, maar – voor zover wij kunnen nagaan – is van een deskundig overleg met vertegenwoordigers van pensioengerechtigden nog geen sprake. Kortom, aan de naleving van de zorgplicht wordt thans nog te weinig aandacht geschonken. Echter, als werkgevers en/of werknemers deze rechtsplicht niet naleven, zou een individueel besluit tot invoering van het reële contract zonder meer in rechte aanvechtbaar worden. Juist het overleg in de initiële fase, die voorafgaat aan de onderbrenging van het reële contract bij het pensioenfonds, kan bepalend zijn voor de verdere rechtspositie van de drie betrokken partijen jegens elkaar en het pensioenfonds.

Het komende beraad over de Voorstellen dient daarom duidelijkheid te geven hoe alsnog bij wet zal worden voorzien in een gestructureerd tripartiet overleg over de keuze voor het reële contract. Indirect is het mogelijk de naleving van de zorgplicht te verifiëren door bij een voorgenomen besluit van het bestuur om het reële contract uit te voeren een instemmingsrecht toe te kennen aan vertegenwoordigers van deelnemers en pensioengerechtigden in de deelnemers – en pensioengerechtigdenraad en in het belanghebbendenorgaan.

Geen afdwingbare verplichtingen

Een keuze voor het reële contract leidt binnen de structuur van het betreffende pensioenfonds ook tot een verschuiving van de machtsverhoudingen. Bij invoering van het reële contract dienen deelnemers en pensioengerechtigden immers hun pensioenaanspraken respectievelijk pensioenrechten prijs te geven: de pensioenuitkering wordt dan afhankelijk van de ambitie van het pensioenfonds en de besluiten die het bestuur op die grondslag neemt. Het beleid wordt aldus niet meer begrensd door verplichtingen jegens deelnemers en pensioengerechtigden, maar bepaald door de eigen ambitie. Dit leidt tot een ongeremde verschuiving van zeggenschap naar het bestuur, waardoor de noodzaak van effectieve 'checks and balances' toeneemt. Echter, in strijd daarmee wordt deelnemers en pensioengerechtigden hun thans nog bestaande recht om een onredelijk besluit bij de rechter aan te vechten, ontnomen. Het ontnemen van dit beroepsrecht heeft ook tot gevolg dat het adviesrecht van belanghebbenden geen inhoudelijke betekenis meer heeft; het bestuur kan immers het advies naast zich neerleggen zonder dat een rechterlijke correctie mogelijk is? Ook kunnen er langere termijn effecten zijn. Zo rijst de vraag of op langere termijn voldoende zekerheid bestaat dat een pensioenfonds als financiële organisatie goed blijft functioneren als de stakeholders

Coepel van Nederlandse Verenigingen Van Gepensioneerden

geen rechtens afdwingbare aanspraken kunnen doen gelden. Een andere vraag die zich opdringt, is of de perceptie over een pensioenfonds als maatschappelijke organisatie met een enorm vermogen, waarop deelnemers noch pensioengerechtigden rechtens aanspraak kunnen maken, niet kan leiden tot een te grote druk op of bereidheid bij het bestuur om de overheid ter wille te zijn bij haar financiering.

Uiteraard is KNVG gaarne bereid haar standpunten nader toe te lichten.

Met gevoelens van hoogachting

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'M. van Rooijen'. The signature is fluid and cursive, with a large loop at the top.

Martin van Rooijen
Voorzitter